

XXIII. Kütüphane Haftası Açılış Töreni Konuşmaları (30 Mart 1987)

**Kültür ve Turizm Bakanı
Mesut Yılmaz**

Milli kültür mirasımızı yaşatan, nesillere intikal ettiren, insanlığın kültür ürünlerini toplumun istifadesine sunan kütüphanelerimizi tanıtarak, vatan-daşlarımızın kütüphanelere ilgisini çekmek, kitabı ve kütüphaneyi sevdirmek amacıyla yurdumuzda 1964 yılından bu yana kutlanmakta olan Kütüphane Haftası'nın 23. sünü açıyorum.

Milletlerin eğitim ve kültür bakımından gelişmesinde basılı fikir ürünlerinin yeri ve önemi büyüktür. Bir ülkenin içinde bulunduğu eğitim ve kültür seviyesi, sosyo-ekonomik hayatı, o ülkede basılan ve çeşitli usullerle çoğaltılan belgelerde yansır. Millî varlığımızı oluşturan bu belgelerin toplanması, saklanması, duyurulması, istifadeye sunulması ve gelecek nesillere intikalinin sağlanması kütüphaneler yolu ile gerçekleşmektedir.

Kütüphaneler, bilginin dağıtım ve paylaşımında kilit mevkiyi işgal etmektedirler. Çünkü insan düşüncesi ve ideallerinin kayıtları ve yaratıcı muhayyilelerinin ifadeleri, buralarda herkesin yararlanmasına serbestçe sunulmaktadır. Halk kütüphaneleri, dinlendirici, eğlendirici ve boş zamanları hoşça değerlendirme ve insanın kendi kendisini yetiştirmesinde önemli kurumlardır. Öte yandan kitap satın alma yoluyla basım alanında dinamik bir rolü de yerine getirirler. Çünkü hem sınırlı bir okuyucu kitlesine hitabeden kitapların bakımını ve hem de dünya edebiyatının zor bulunan klasiklerinin yeni basımlarına imkân sağlayarak, fikir üretimine de katkıda bulunurlar.

Bir toplumun her yönden kalkınmış olması, o toplumun sorumluluğunu üzerine alacak genç kuşakların çok iyi bir şekilde yetişmiş olmasıyla mümkündür. Bu bakımdan geleceğimizin garantisi olan çocuklarımızın ve gençlerimizin, hızla gelişen karmaşık bir dünyada ilim, kültür ve sanat alanlarında ve özellikle millî bekâmımızın korunması yönünden daha iyi yetişerek, günümüzün önemli problemlerini anlamaları ve geleceğe en iyi tarzda hazırlanmaları, özgürlük ve demokratik hayatımızın gelişme ve muhafazasında kendilerine düşen görevleri yapmalarında, kütüphane ve kütüphanecilere büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bunun için, çeşitli fikir ürünlerini her yaş ve seviyedeki vatandaşlarımızın yararlanmasına sunan, sadece kitap okunan ve ödünç kitap alınan yerler değil, aynı zamanda sergi, açık oturum, konferans v.b. sosyal ve kültürel faaliyetlerin de merkezi olması sebebiyle bir nevi «Halkın Üniversitesi» olarak da adlandırılan halk kütüphanelerine halkımızın gelmesini beklemeden, kurulacak iyi bir kütüphane - halk ilişkisi ile kütüphane çevresinin birer kültür merkezi haline getirilerek, okuyuculara sunacağımız hizmetin kalitesinin artmasına çalışmaktayız.

Kitap, kütüphane, okuyucu v.b. kütüphanecilik konularının dile getirileceği XXIII. Kütüphane Haftası vesilesiyle, Bakanlığımızca yürütülen çalışmalar hakkında, sizlere bazı bilgiler vermek isterim;

Önemle belirtmek isterim ki, gelmiş geçmiş hükümetler döneminde ilk defa 1987 yılında kitap; fabrika, baraj, bina yapımı ve gezici kütüphane alımı gibi yatırım olarak kabul edilmiş ve bu yılın yatırım bütçesine kütüphanelere kitap alımı için ödenek konmuştur. Bu husus kitap, kültür, insanımız ve geleceğimize bakış açısı bakımından önemli bir nokta ve merhale olarak görülmelidir. Gençliğin boş zamanlarını değerlendirmede önemli rolü olan kitap ve kütüphanelere gençlerin dikkat ve ilgilerini çekmek, onları bu hususta inceleme ve araştırmaya sevk etmek amacıyla 1986 yılında «Gençliğin Boş Zamanlarının Değerlendirilmesinde Kitap ve Kütüphanelerin Rolü» konulu yazı yarışması açılmıştır. Yarışmada başarılı görülenlere ödülleri verilmiştir.

Diğer taraftan yarınımızın teminatı çocuklarımız, gençlerimiz ve tüm vatandaşlarımızın kaliteli eserler okumaları kadar, yazarlarımızın da teşvik edilmesi bakımından ilk defa 1987 yılında Bakanlığımızca roman, hikaye ve çocuk edebiyatı olmak üzere üç dalda «Edebiyat Ödülleri» ihdas edilmiştir.

Yine ilk defa bu yıl «I. Millî Kitap Fuarı» açılması programa alınmıştır. Çalışmalar sürdürülmektedir.

Millî kültürümüz ile ilgili konularda bilim - sanat ve fikir adamlarımızın görüşlerini almak, kültür politikamız, plan ve programları hakkında danışmak, görüş oluşturmak üzere 1982 yılında toplanan I. Millî Kültür Şurası'nın, bu yıl II. sinin toplanması kararlaştırılmıştır.

Yarım asra yakın bir zamandır kütüphanecilerimiz için sıkıntı yaratan 2489 sayılı Kefalet Kanunu'na dayanılarak kütüphane personelinin kesilen kefalet aidatının kimlerden kesileceğine dair açıklık getirilmiştir.

Günümüz ihtiyacına cevap veremeyen ve 1934 yılında kabul edilen 2527 sayılı Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu yerine yeni bir kanun tasarısı hazırlanmış ve Başbakanlığa sunulmuştur. Bu kanunla memleketimizde basılan eserlerin yurt çapındaki kütüphanelerimize dengeli bir şekilde dağıtımını yanında, millî kültür birikimimizin gelecek nesillere aktarılması, bibliyografik denetim, otomasyona geçiş ve Milletlerarası Standard Kitap ve Süreli Yayın numaralama sistemleri öngörülmüştür.

Öte yandan, bugüne kadar ciddi şekilde ele alınamayan bir halk kütüphaneleri kanun tasarısının, 1987 yılı içinde hazırlanması planlanmıştır.

Bakanlığımız, kütüphanelerin okullar gibi yurt sathında yaygınlaştırılması, yeterli nüfusa sahip en ücra yerleşim bölgelerinde hizmete sunulması için uzun vadeli programları geliştirerek, devletimizin ve milletimizin maddi ve manevi imkânları içinde gerekli çalışmaları yapmaktadır. Önceki yıllarda yatırım yoluyla yapımına başlanan ve yapımı tamamlanan 5 kütüphane (Bingöl - Karlıova, Çorum - İskilip, Erzurum - Şenkaya, Konya - Kadınhanı, Siirt - Beşiri) bu yıl hizmete açılacaktır. Yine bu yıl biri il merkezinde ve 8'i ilçede olmak üzere 9 kütüphanenin (Antalya, Ankara - Dikmen, Çankırı - Orta, Kars - Aralık, Kastamonu - Tosya, Kırşehir - Kaman, Malatya - Darende, Sinop - Boyabat, Van - Muradiye) yatırım yoluyla yapımına başlanacaktır.

Ayrıca, halk kütüphaneciliğimiz topluma mâl edilerek, mahalli idareler ve hayırsever vatandaşların da geniş ölçüde desteği sayesinde binaları sağ-

lanan 193 kütüphanenin bu yıldan itibaren sûratle hizmete açılması çalışmalarımız devam etmektedir.

Hayırsever vatandaşlarımızı teşvik etmek ve desteğini almak amacıyla kütüphane binası yapacaklara vergi muafiyeti sağlanması için gerekli tedbirler alınmaktadır.

Vatandaşlarımızın kütüphanelerimizden cumartesi günleri ve mesai saatleri dışında faydalanabilmeleri için bu yıl bir kısım il halk kütüphanelerinin (Ankara, Antalya, Bolu, Bursa, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya, Samsun, Trabzon) gece hizmete açık tutulmaları planlanmış ve uygulamaya başlanmıştır.

Sabit kütüphanelerin hizmet alanları dışında kalan ve kitap satın alma imkânı bulunmayan yerleşim yerlerindeki vatandaşlarımızın ayağına 37 gezici kütüphane ile hizmet götürülmektedir. Bunlara bir ay önce 3 gezici kütüphane daha ilâve edilerek sayısı 40'a çıkarılmıştır. Ayrıca, 1987 yılında 4 yeni gezici kütüphane daha alınması plânlanmıştır.

Öte yandan, kütüphaneye ihtiyaç duyulan ancak, devamlı hizmet verilmesine imkân bulunamayan semtlerde, haftanın belirli gün ve saatlerinde ödünç kitap vermek üzere servisler kurulması plânlanmıştır.

Ayrıca, bu yıldan itibaren Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca açılan gençlik kampları ile Bakanlığımıza bağlı toplu dinlenme tesislerinin bulunduğu bazı yerlere geçici koleksiyonlar götürülerek, kütüphane hizmeti verilmesi plânlanmıştır.

Belediyeler Kanununun 15. maddesinin 33. fıkrası ile Mahalli İdareler Fon Yönetmeliğinde belediyelerin, kendi belediye hudutları içinde her yaş ve seviyedeki vatandaşların yararlanabileceği kütüphaneler açmaları, görevleri arasında yer almıştır. Belediyelerde olduğu gibi halen TBMM'de görüşülmekte olan İl Özel İdareleri Kanunu'nda da İl Özel İdarelerince halk kütüphaneleri kurma veya maddi yönden destekleme bakımından bazı yeni imkânlar sağlanacağı görüşündeyiz. Bu gerçekleştiği takdirde, merkez idare ile mahalli idarelerin işbirliği sonucu, kısa sürede bütün ilçe, bucak ve köylerimizin kütüphane hizmetlerinden geniş ölçüde istifade etmeleri sağlanabilecektir.

Kütüphanecilik eğitimi görmüş ve meslekî bilgiye sahip yetişmiş personelin kütüphanelerimizde hizmet vermelerini sağlamak için, özlük hakları ile ilgili bazı yenilikler yapılması planlanmıştır.

Radyo ve televizyonda kitap tanıtma ve okuma saatleri düzenlenmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Öte yandan 2 Mart 1987 tarihinden geçerli olmak üzere değerli kültür eserlerinin hazırlanmasına yazarlarımızı teşvik etmek ve kaliteli fikir üretimi için telif ücretini 3 katına çıkaran yönetmelik değişikliği yapılmıştır.

1986 yılından itibaren kültürel yayınlara ağırlık verilmiştir. 1985 yılında 7 ayrı dizide (Atatürk, 1000 Temel Eser, Kültür Eserleri, Tercüme Eserler, Sanat Eserleri, Gençlik ve Halk Kitapları, Çocuk Kitapları) yayın yapılırken 1986 yılında bunlara ilâve olarak Türk Büyükleri, Tanıtma Eserler ve Kay-

nak Eserler olmak üzere üç yeni dizi oluşturulmuş ve böylece dizilerimizin sayısı 10'a yükseltilmiştir.

İlk defa bu yıl yayın ödeneği 5 katına çıkarılmış ve 100 adet Türk Büyüklere Dizisi'nde olmak üzere 200 eserin basımı planlanmıştır. Bunlardan 60 eserin basımı için ihale açılmıştır.

Piyasada mevcudu bulunmayan İslâm Ansiklopedisi'nin tıpkı basımı yapıp ciltlenerek, 1987 yılı içinde kültür dünyamızın istifadesine sunulacaktır. Yine bu yıl içinde İslâm Ansiklopedisi'nin yerine her ay bir fasikül üzerinden 5 yılda ve 5 ciltde tamamlanacak olan «Küçük Türk - İslâm Ansiklopedisi» projesi hazırlanmıştır. Yakında yayımına başlanacaktır.

Yurt dışında kültürümüzle ilgili çeşitli eserler yayınlanmaktadır. Ancak bu eserlerden vatandaşlarımızın ve araştırmacıların faydalanması oldukça güç ve istenilen süratte olamamaktadır. Bu bakımdan, yurtdışında Türk kültürü ile ilgili yayınlanan eserlerin; satın alma, bağış veya değişim yoluyla sağlanarak, kütüphanelerimizde hizmete sunulması planlanmıştır.

Keza yurtdışında Türklerin yoğun olarak yaşadığı yerlerdeki Türk Kültür Merkezleri, yerel halk kütüphaneleri ile dünyadaki belli başlı Türkoloji merkezlerine geniş ölçüde yayın gönderilecektir. Bunların sayısı 200'ün üzerindedir. Yurtdışında Türk kültüründen yeterince yararlanamayan çocuklarımız ve gençlerimiz için yabancı diller de dahil 15 kitap hazırlanmaktadır.

Bakanlığımızın ürettiği yayınların, 10 il'deki satış merkezlerimizde satışı yapılmaktadır. Bunların dışında Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile işbirliği yapılarak bu Bakanlığa ait bütün yayınevlerinde satışa sunulması sağlanmıştır.

Yayınlarmızın yurtiçinde ve yurtdışında dağıtımında daha hızlı ve etkili bir dağıtım politikası uygulanacağını da bu arada belirtmek isterim.

Haftamızın, kütüphanecilik ve yayın dünyamıza hayırlı ve başarılı sonuçlar getirmesini dilerim.

Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Başkanı

Doç. Dr. Necmeddin Sefercioğlu

Derneğimizce başlatılmasındaki isabet giderek daha iyi anlaşılın Kütüphane Haftası biz kütüphanecileri ve kütüphane dostlarını 23'ncü kez bir araya getiriyor. Bu yıllık buluşmalar bizlere özlem giderme, meslek sorunlarına eğilme, başarılarımızı sergileme, mesleğimizin ve kütüphanelerimizin gelişmelerini izleme imkânlarını sağlıyor; sesimizi yılın bir haftasında olsun duyurabilme fırsatını veriyor. Haftanın sonunda işlerimize içine dökmüş, rahatlamış insanların huzuru içinde, yeni umutlarla kucaklanmış olarak dönüyoruz. Yalnızca fedakârlık ve feragat beklenen bir mesleğin mensupları olarak, kütüphanecilere bu kadarcık mutluluk yetiyor.

Buna karşılık, Kütüphane Haftası'nın asıl amacına, yani ilgili ve yetkililere iletilen sorunların çözümlenmesi, halkımızı kütüphanelerden yararlanmaya özendirme hedeflerine yaklaşımda başarılı olduğumuzu söyleyebilmemiz güçtür. Bu alanlarda, sanki kendimiz söylüyor, kendimiz dinliyoruz.

Kütüphanelerimizde görülen yavaş gelişmeler, o kütüphanelerin veya bağlı oldukları üst kuruluş yetkililerinin kişisel, üstün çabalarının eseri. Kütüphane Haftalarında dile getirilen temel gelişme önerileri, bir türlü beklenen yankıyı bulamamıştır. Söz gelişi, ilk Kütüphane Haftası'ndan beri üzerinde ısrarla durulagelen bir 'Kütüphaneler Kanunu' çıkarılması, böylece kütüphanelerin, kütüphanecilerin ve kütüphanecilik mesleğinin yasa koruyuculuğuna alınması dileğimiz, yazık ki, hâlâ gerçekleşemedi. Oysa, bu kanun meslekle ilgili pek çok sorunları çözümlenecek, bir çok anlaşmazlıkları ortadan kaldıracak, kütüphaneciye bir mesleğe bağlı olmanın somut mutluluğunu tattıracaktı. Yine, bütçe kanununa veya yan ödeme kararnamesine konulacak bir fıkra, kütüphaneciler arasındaki aylık eşitsizliğini ortadan kaldıracak iken, bu kürsülerden def'alarca tekrarlandığı halde, sorun bugüne kadar çözümlenemedi. Bu gerçekleşse, başka resmî kuruluşların kütüphanelerinde çalışan meslek eğitimi görmüş kütüphaneciler, Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı kütüphanelerde çalışan meslektaşlarının sahip bulunduğu yan ödeme imkânlarından yararlanabilecekti.

Amacımız, kütüphane haftalarının belli durumlardaki başarısızlığını belirtmek olduğu için örnekleri uzatmayacağız. Sunduğumuz iki örnek bile, ele alınıp çözümlendikleri takdirde, mesleğimizde ne büyük ferahlıklar yaratabilecektir, takdir edersiniz.

Kütüphane çalışanlarının kütüphanelerini çevrelerine tanıtmak için kütüphane haftalarında ve başka zamanlarda nasıl çabalar gösterdiğini biliyoruz. Ama kütüphanelerimiz, bu tanıtımın arkasından gelmesi tabii olan iyi hizmeti, içinde buldukları büyük imkânsızlıktan dolayı, gerçekleştiremiyorlar. Böylece tanıtım için harcanan emekler boşa gidiyor. Kütüphanelerin okuyucusuz, kütüphanecinin kaderine terkedilmiş olması durumu değiştirilemiyor.

Bu imkânsızlıkların neler olduğunu hepimiz biliyoruz. Hizmet yeri ve personel imkânsızlıklarını bir yana bırakalım. Hangi türden olurlarsa olsunlar, hemen hemen her türden kütüphanelerimiz, okuyucularının istek ve ihtiyaçlarına cevap verecek, ilgilerine hitap edecek dermelerden ve bunları geliştirme imkânlarından yoksundur. Buna kütüphanelerin yayın sağlama ödeneklerinin yok derecesinde sınırlı olması yanında ülkemizde yayımlanan eserlerin sayısındaki azlık sebep oluyor. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana, yurdumuzda bir yılda yayımlanan eserlerin sayısı on bine bile ulaşamamıştır. Bunların önemli bir bölümü de önceki yıllarda yayımlanan eserlerin yeni basımlarıdır. Yani bir yılda yayımlanan eserlerin sayısı istatistiklerin gösterdiklerine göre de çok azdır. Nüfusu 55 milyona ulaşmış olan yurdumuzda, bu kadar az sayıdaki eserler kişilerin çok değişik olan ilgilerine aslâ cevap veremez. Kaldı ki, kütüphanelerimiz, bu yayınları bile dermelerine kazandıramıyorlar. Bu durum hem okumaya, hem de kütüphanelere olan ilgiyi azaltıyor, hattâ yok ediyor. Öyleyse, hem kütüphanelerimiz yayın ödenekleri artırılarak daha çok eseri hizmete sunabilme imkânına kavuşturul-

malı, hem de yazarlarımız daha çok eser vermeye, yayıncılarımız da daha çok eser yayınlamaya özendirilmelidir.

Öte yandan kütüphanelerimiz ve mesleğimiz üzerinde önemle durulup tedbirler alınmasını gerektiren bir sorunla karşı karşıyadır. Bu, hızla gelişen enformasyon teknolojisinin kütüphanelere ve kütüphanecilik mesleğine yapması mühtemel etkidir. Dünya kütüphaneciliğini etkisi altına almış olan bu teknoloji karşısında bizim neler yapabileceğimizi araştırmak, tartışmak zorundayız. Bir kaç yıl öncelerine kadar kütüphanelerimize girip giremeyeceği tartışma konusu olan bilgisayar, evlerimize bile girmiştir. Kütüphaneler için de ondan kaçış olamaz. Aksi halde bu teknoloji bizi apansız yakalayıp zor durumda bırakabilecektir. İlgili ve yetkililer, kütüphanecilik eğitimi veren kurumlar konuya gereken önemi verip gerekli tedbirleri vakit geçirmeden almalıdırlar. Kendimizi, kullanma konusunda mutlaka zorlanacağımız 'enformasyon teknolojisi'ne karşı mücehhez, hazır kılmalıyız. Aksi halde atı alanın Üsküdar'ı geçmesi, bizim de meslek itibarı kazanabileceğimiz bir fırsatı kaçırmamız, bu yolda yaya kalmamız kaçınılmaz olacaktır.

23. Kütüphane Haftamızın dileklerimizden gerçekleşmesine vesile ve mesleki mutluluğumuz için başlangıç olmasını dilerim.

Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürü

Hasan Duman

Milletimizin ekonomik, sosyal, teknik ve kültürel kalkınmasında rolü olan kütüphaneler ile toplumumuz arasındaki bağ ve ilişkilerimizi güçlendirmeyi amaçlayan Kütüphane Haftalarının yirmi üçüncüsüne kavuşmuş olmanın mutluluğu içindeyiz.

Bugüne kadar gösterilen ve bundan sonra daha bilinçli ve etkili gayretlerle; her yaş ve seviyedeki vatandaşlarımızın bilgili, kültürlü, işlerinde başarılı ve dolayısıyla mutlu; böylece kendine, çevresine, milletine ve yurduna yararlı olarak yetişmesine katkıda bulunma gücüne sahip olan kütüphanelerin, toplum hayatındaki yeri ve önemi her geçen gün daha çok anlaşılacaktır. Bunun sağlanmasında ise, Kütüphane Haftaları etkili olmaktadır.

XXIII. Kütüphane Haftası, bütün yurttaki kütüphanelerimizde bugün birer törenle açılacak, her kütüphanede milletimizi çağdaş, uygarlık düzeyine çıkarmayı hedefleyen, Atatürk İlke ve İnkılapları ile millî şuur etrafında toplayacak mahiyetteki yayınlardan oluşan sergiler düzenlenecek, hafta boyunca eğitim ve kültür kuruluşlarında kitap ve kütüphanenin önemini belirten konferanslar verilecek, yarışmalar düzenlenecek, mahalli yayın organlarında kütüphanelerin faaliyetleri halka tanıtılmaya çalışılacaktır.

Tarih boyunca hem toplum, hem kütüphaneciler, okuyucu ve araştırmacılar; uzun süre ve genel olarak, kültür değerlerine yönelme amacını, kütüphanelerin ana amacı olarak görmüşlerdir. Gerçekte, dünya tarihinin ilk büyük örneklerinden bu yana kütüphaneler, iki temel ihtiyaç ve amaca yönelmişlerdir :

1. Toplumsal uygulamalar, ekonomi, ticaret, eğitim, bilim, politika ve genellikle her türden uygulama alanları için gerekli belgeleri toplayıp saklamak, uygulamalara yardımcı olmak.

2. Her türden fikir, sanat, bilgi ürünlerini toplayıp saklamak, bunların; insanlar, toplumlar, coğrafi bölgeler ve çağlar arasında sürekli paylaşılması, aktarılmasını sağlamak ve böylece de insanlığın vardığı en ileri ortak düzeyi, bütün fertler ve toplumlar için ulaşılabilir kılmak.

Tarihi dönem, yazılı kayıtların bulunduğu dönem olarak tanımlandığına göre, tarih ve kütüphane hem yaşıt hem de birbirine bağlı kavramlar olarak görünmektedir.

Kütüphanecinin ilgilendiği temel ve ortak nesne, insan düşüncesinin zaman ve mekân içinde yayılmasını sağlayan, düşüncenin, bilginin ve sanat yaratmalarının taşıyıcısı olan nesnedir. Yani kil tablettir, papirus tomarıdır, kitaptır, dergidir, gazetedir, her türlü yazılı belgedir, ses ve bilgisayar şerididir, filmidir, mikrofiştir. Bu nesne zaman ve mekân içinde taşıma ve ulaştırma yeteneği bulunduğu ölçüde kütüphanecinin nesnesidir.

Halk kütüphanelerinin her türden kültür verilerine ve kültür çalışmalarına kendi içlerinde yer verebilen bir anlayışı benimsemelerinden sonra bu kütüphaneler, bilgi ve kültürün paylaşılması, kültür varlığının bütün vatandaşlara ulaştırılması konusunda toplumların ellerinde bulunan en yaygın, en sürekli ve temel ortamlar olma niteliğini kazanmışlardır.

İşte bu gelişmeler, kütüphanelerin devlet tarafından korunmalarına ve giderlerinin kamu bütçesinden karşılanmaya başlamasına yol açmış ve böylece kütüphanelerin son yüzyıl boyunca, önceki yüzyıllarla kıyaslanamayacak bir atılım yapabilmeleri sağlanmıştır.

Yayın artışı, yararlanıcı çevresinin genişliği, kütüphaneci meslek elemanlarının ileri dünya görüşleri ve teknik gelişmeler, türü ve zenginliği ne olursa olsun bir kütüphanecinin hitabettiği topluluğun ihtiyaçlarına cevap verememesi nedeniyle kütüphanelerarası işbirliğini en geniş ölçülere ulaştırmıştır.

Kütüphanenin ne olduğu konusundaki sağlam ve bilimsel düşünce, aşğıdaki sorunlara da kesin çözümler getirmektedir;

1. İnsanlar, çağlar, toplumlar arası bilgi aktarımının gerçek aracı kütüphanelerdir. Çeşitli telekomünikasyon araçları, teknik gelişmeler, kütüphanenin biçimsel olarak değişmesine yol açacak, fakat onun yerini alamayacaktır. Bilgi ve düşünce aktarımında zaman ve mekân içinde sürekliliği sağlayan kuruluş yalnızca kütüphanedir.

2. Zaman ve mekân içinde insan bilgi ve düşüncesini taşıma yeteneği bulunan bütün taşıyıcılar, kütüphanenin ilgilenmesi gereken nesnelere dir.

3. Kütüphane, hukuk, eğitim ve beşerler gibi bir toplum kurumu değil, bir iletken, bir kanaldır; yani amaç değil, araçtır.

4. Kütüphanenin temel niteliği, insan bilgi ve düşüncesinin gerçek aktarma aracı olması nedeniyle dokümantasyon ve enformasyon kuruluşları ve bunların çalışmaları, genel kütüphanecilik kavramının dışında tutulamaz.

Bu genel görüş ve düşüncelerden hareketle, kısaca kütüphanelerimizden bahsetmek istiyorum;

Kütüphanelerimizi, yurt dışında ihtiyaç duyulan yerlerden başlayarak, planlı ve dengeli bir şekilde yaygınlaştırmak başlıca hedeflerimizdendir. Buna paralel olarak kütüphane hizmetlerini yeterli nüfusa sahip en ucra yerleşim bölgelerine ulaştırabilmek için, uzun vadeli programlar geliştirerek, devletimizin ve vatandaşlarımızın maddî, manevî ortak katkılarıyla gerekli çalışmalar yapılmaktadır. 1983 yılında 745, 1984 yılında 750, 1985 yılında 763 olan kütüphane sayısı, son bir yıl içinde 811'e ulaşmıştır. Coğrafi dağılım olarak; il merkezlerinde 171, ilçelerde 473, kasaba ve köylerde ise, 167 kütüphane bulunmaktadır. 150 ilçemizde henüz kütüphane yoktur. Bunların mülkiyet durumlarına gelince; 272'i belediye, 79'u özel idare, 54'ü vakıf, 40'ı derneklere, 158'i bakanlıklar ve diğer kamu kuruluşlarına ait binalarda hizmet vermekte olup, ayrıca 136'sı kiralık binalarda 72'si de Bakanlığımızca, Planlı Döneme girdiğimizden beri devletce yatırım yolu ile yaptırılan binalarda hizmet vermektedir. Yatırım yoluyla yapılan kütüphanelerin % 50'si, kalkınmada öncelikli illerimizde bulunmaktadır.

Son üç yılda kütüphanelere giren kitap sayısı 300 bin olup, böylece bu kütüphanelerdeki toplam kitap sayısı, 6,5 milyona ulaşmıştır. Bir yılda yararlananların sayısı, 1983 yılında 16 milyon iken, bu rakam artarak 18 milyona yaklaşmıştır. Son bir yılda gezici kütüphanelerle 741 ayrı semte kitap götürülmüş olup, kayıtlı 54 bin üye tarafından 256 bin kitap ödünç alınmıştır. Öte yandan kütüphanelerimizin ödünç verme servislerine kayıtlı 612 bin üye tarafından, bir yılda evlerde okunmak üzere 2.210.000 kitap ödünç alınmıştır.

Bütün bu rakamları, yeterli görmüyoruz, ancak, karamsar hiç değiliz, aksine azimliyiz. Üniversite ve yüksek okul kütüphaneleri ile orta dereceli okul kütüphanelerindeki potansiyelin harekete geçirilme zamanıdır.

Bakanlık olarak, kütüphanecilik hizmetleriyle ilgili çalışmalarımızda otomasyona geçmiş bulunuyoruz. Yakın bir tarihte Türkiye'de kitap dünyası ile yakından ilgilenenlerle kütüphanecilerin özlemini çektiği ISBN (Milletlerarası Standart Kitap Numarası) sistemine de geçilecektir. Bu sistem, giderek ülkemizde üretilen bir kısım gıda maddeleri dahil pek çok mamul maddelere de uygulanarak, çeşitli açılardan ülkemizin tanıtılma avantajları yanında, iç ve dış ticaret ile iş hayatımızda da yeni bir hareketlenmeye neden olabilecektir.

Kısaca sunmaya çalıştığım ülkemizdeki bu tablo ile konuşmamın baş tarafında arzettiğim, kütüphane konusundaki çağdaş görüş ve yaklaşımlar karşısında, tüm kütüphanelerimiz; bina, bütçe, koleksiyon, personel ve okuyucu/araştırmacı açısından yeniden gözden geçirmek, çalışmalarımızı plân ve prensiplere bağlamak, standartlar geliştirmek, ve bunları gerekli yasal dayanaklara oturtarak; çocuklarımız, gençlerimiz ve bütün vatandaşlarımızın özlem ve ihtiyaçlarına cevap verecek dinamik çalışmalar yapmak zorundayız. Bunun için devletimizin imkânları yanında, bütün vatandaşlarımızın, yerel yöneticilerimizin her zaman olduğu gibi bundan sonra daha da bilinçli ve etkili yardımlarına ihtiyacımız vardır. Ezeli okuma ve kitap davamızın; önce evden başlayarak, okulda, kütüphanelerimizde ve nerede olursak olalım, bir hayat boyu el ele verip inançla ve inatla hep birlikte üstesinden gelmemi-

zin farz olduğuna inanıyorum. Bu önemli sorunun çözümü, sadece devlet ya da devletin kütüphanecileri ve kütüphane otoritelerinin işi olmamaktadır. Aksi halde, yüce Atatürk'ün özlemle işaret ettiği çağdaş uygarlık düzeyini aşmamız, uzak görünüyor.